

පුරවැසි අධ්‍යාපනය

10 ශ්‍රේණිය

2 බලය විමධ්‍යගත කිරීම හා බලය බෙදා හැරීම

*ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රාජ්‍යය ක්‍රමයක බලය යනු එම රාජ්‍යයේ පාලන කටයුතු පවත්වාගෙන යාම සඳහා එයට ඇති හැකියාවයි.

*ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රාජ්‍යයක බලයේ අවසාන හිමිකරුවා ජනතාව වන අතර එම ජනතාව සතු එම බලය පරමාධිපත්‍ය බලය නම් වේ.

*බලයේ විවිධ ස්වරූප ලෙස දේශපාලන බලය, පරිපාලන බලය, සමාජ බලය, ආර්ථික බලය හැඳින්විය හැක.

* දේශපාලන විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටි කෝණයට අනුව බලය යනු "බලය හසුරුවන අය තමන්ට කැමති ආකාරයට බලයට යටත්වන අය පාලනය කිරීමට ඇති හැකියාව සහ තම කැමැත්තට අවනත නොවන විට බල කිරීම මගින් අවනත භාවය ලබාගැනීමට ඇති හැකියාවයි."

* ආර්ථික විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටිකෝණයට අනුව "බලය යනු ඊළිකයක් තුළ ආධිපත්‍යධාරී පිරිසක් විසින් අනෙකුත් අය මෙහෙයවීමට ගන්නා උත්සාහයයි."

*සමාජ විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටිකෝණයට අනුව "බලය යනු සමාජය තුළ ජීවත්වන පුද්ගලයන් සහ පවතින සමාජ සංවිධාන අභිබවා කටයුතු කිරීමට සමාජයට ඇති හැකියාවයි."

බලය විමධ්‍යගත කිරීම

* බලය විමධ්‍යගත කිරීම යනුවෙන් අදහස් කරනුයේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව සතු පරිපාලන බලතල යම් ප්‍රමාණයක් ප්‍රාදේශීය පාලනය ඒකක වෙත පවරාදීම වේ.

නැතිනම්

*මධ්‍යම ආණ්ඩුව සතු වන බලතල පරිපාලන කටයුතු පහසු කරගැනීම සඳහා සහ ප්‍රාදේශීය වශයෙන් පුද්ගලයන් පාලන කටයුතු වලට හභාගී කරවා ගැනීම සඳහා ප්‍රාදේශීය ඒකක වෙත පවරා දීම වේ.

* බලය විමධ්‍යගත කිරීමේ විශේෂ ලක්ෂණය වන්නේ;

මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ ව්‍යවස්ථාදායකය විසින් සම්මත කරනු ලබන පනතක් මගින් ඒ සිදු කරනු ලැබීමයි .එසේම මෙම බලතල නැවත ඕනෑම අවස්ථාවක මධ්‍යම ආණ්ඩුව වෙත පවරා ගත හැකි වීමයි. නිදසුන් ලෙස ශී ලංකාවේ පළාත් පාලන ආයතන වෙත බලය විමධ්‍යගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය.

*බලය විමධ්‍යගත කිරීම තුළින් මධ්‍යම ආණ්ඩුව සහ එහි විවිධ ආයතනවල සිට සැලසුම් සම්පාදනය කිරීම , කළමනාකරණය සම්පත් සපයා ගැනීම, බෙදාහැරීම පිළිබඳ වගකීම ප්‍රදේශීය පරිපාලන ඒකක වෙත පවරා දෙයි.

* ශ්‍රී ලංකාවේ පරිපාලන රටාව විමධ්‍ය කර ඇති ආකාරය නිදසුන් ලෙස නගර සභා, මහ නගර සභා ,ප්‍රාදේශීය සභා දැක්විය හැකිය.

-ඒකීය රාජ්‍යය-

*රාජ්‍ය සතු ව්‍යවස්ථාදායක විධායක සහ අධිකරණ යන බල තල එක් මධ්‍යම ආණ්ඩුවක් සතු වන සහ ක්‍රියාත්මක කරන රාජ්‍යය ඒකීය රාජ්‍යය නම් වේ.

*කිසිදු ආකාරයක බල බෙදීමක් නොවේ.

* නමුත් පරිපාලන කටයුතු පහසු කර ගැනීමේ අරමුණින් මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ සමහර පරිපාලන බලතල පමණක් මධ්‍යගත කරයි.

"සෑම ආකාරයකම අධිකාරී බලය එක් මධ්‍යම ආයතනයක් තුළ ඒකරාශී වී තිබේ නම් එය ඒකීය රාජ්‍යයකි."

-මහාචාර්ය හර්මන් ජෙ. ෆයිනර් -

ඒකීය රාජ්‍යක ලක්ෂණ.

*ආණ්ඩුව සතු ව්‍යවස්ථාදායක විධායක සහ අධිකරණ බලතල එක් මධ්‍යම ආණ්ඩුවකින් පමණක් ක්‍රියාවට නැංවීම.

* මධ්‍යම ආණ්ඩුව සතු පරිපාලන කටයුතු පහසු කර ගැනීමේ අරමුණු සහිතව එකී පරිපාලන බලතල පමණක් ප්‍රාදේශීය පාලන ඒකක වෙත විමධ්‍යගත කර තිබීම.

*මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ ව්‍යවස්ථාදායකය විසින් සම්මත කරන පනතක් මගින් පමණක් පරිපාලන බලතල විමධ්‍යගත කිරීම.

*මධ්‍යම ආණ්ඩුවට අවශ්‍ය ඕනෑම අවස්ථාවක විමධ්‍යගත කරන ලද එම පරිපාලන බලතල නැවත පවරා ගත හැකි වීම.

ඒකීය ආණ්ඩු.

*ඒකීය රාජ්‍යය තුළ ක්‍රියාත්මක වන ආණ්ඩු ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රම ලෙස හඳුන්වයි.

"සෑම ආකාරයකම අධිකාරී බලය එක් මධ්‍යම බල ආයතනයක් තුළ ඒකරාශී වී තිබේ නම් එය

ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රමයක් වේ." -මහාචාර්ය හර්මන් ජෙ. ෆයිනර්-.

ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රම පවතින රාජ්‍යයන්

ශ්‍රී ලංකාව

මහා බ්‍රිතාන්‍ය

ප්‍රංශය

ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රමයක ලක්ෂණ

*මේ පිළිබඳව දේශපාලන විද්‍යාඥයන් විසින් ඉදිරිපත් කර ඇති මත වාද දෙකකි.

-මහාචාර්ය ඒ .වී .ඩයිසි-

"එක් මධ්‍යම බල ආයතනයක් පමණක් නීති පැනවීම පිළිබඳ උත්තරීතර බලය ඉසිලීම ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රමයක මූලිකම ලක්ෂණය වේ."

- මහාචාර්ය සී . එෆ්.ස්ටෝන්ග්-

"මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ උත්තරීතරභාවය හා අතිරේක ස්වාධීපති ආයතන ආණ්ඩුක්‍රමය තුළ නොමැතිවීම ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රමයක දැකිය හැකි ප්‍රධාන ලක්ෂණය වේ."

ඒ අනුව ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රමයක ලක්ෂණ ලෙස;

*නීති පැනවීම සම්බන්ධයෙන් උත්තරීතර වන්නේ ආණ්ඩුවේ ව්‍යවස්ථාදායකය හෙවත් පාර්ලිමේන්තුව වීම.

*පරිපාලන කටයුතු පහසු කර ගැනීම සඳහා පළාත් ආයතන පළාත් පාලන ආයතන දක්වා බලය විමධ්‍යගත කිරීම සිදු කිරීම. උදාහරණ ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක වන මහ නගර සභා, නගර සභා, සහ ප්‍රාදේශීය සභා

*රාජ්‍යයේ ස්වාධීපති බලය එක් බල මධ්‍යස්ථානයක් වෙත ඒකරාශී වී පැවතීම.

*ව්‍යවස්ථාදායක විධායක සහ අධිකරණ යන ත්‍රිවිධ බලතල මධ්‍යම ආණ්ඩුව වෙත කේන්ද්‍රගතව පැවතීම.

ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රමයක වාසි:.

*ඉක්මනින් හා පහසුවෙන් ආණ්ඩුවට තීරණ ගැනීමට හැකිවීම.

*මධ්‍යම ආණ්ඩුව සහ ප්‍රාන්ත ආණ්ඩු වශයෙන් බලය ක්‍රියාවට නංවන ආයතන පද්ධති දෙකක් නොමැතිවීම නිසා ඒ දෙක අතර ඇතිවිය හැකියි ගැටුම් අවම වීම.

*පාලන ක්‍රමය මෙන්ම අධිකරණ ක්‍රමය ද සමස්ත රාජ්‍යයට ම පොදු එකක් වීම.

බලය බෙදා හැරීම.

*බලය බෙදාහැරීම යනු මධ්‍යම ආණ්ඩුව සතු ව්‍යවස්ථාදායක ,විධායක, සහ අධිකරණ බලතල ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩු ඒකක වෙත පවරා දීම වේ.

*බලය බෙදා හැරීම සිදුකරන්නේ නම් ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාව ලිඛිත ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් විය යුතුය.

* අලුතින් බලය බෙදා හැරීමක් හෝ බෙදා හරින ලද බලතල සංශෝධනයට ලක් කරන්නේ නම් එවිට පවතින ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කළ යුතුය.

නූතන රාජ්‍යවල බලය බෙදා හැරීමට හේතු.

* විවිධත්වය තුළ එක්සත් කමක් ගොඩනගා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව .

*රාජ්‍යය විශාලත්වය හේතුවෙන් එක් මධ්‍යස්ථානයක සිට පාලන කටයුතු සිදු කිරීමේ අපහසුතාව.

*ජාතික ආරක්ෂාව තහවුරු කර ගැනීම.

සන්ධි රාජ්‍ය

*සන්ධි රාජ්‍ය යනු බලය බෙදා හැරීමක් සිදු කරන ලද රාජ්‍යය වේ.

නැතිනම්

*මධ්‍යම ආණ්ඩුව සතු ව්‍යවස්ථාදායක විධායක සහ අධිකරණ බලතල ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් ප්‍රාදේශීය පාලන ඒකක වෙත පවරා ඇති රාජ්‍යයන් වේ.

*සන්ධි රාජ්‍ය ක්‍රමයක මූලිකම ලක්ෂණය වන්නේ රාජ්‍යයේ යේ බලය මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා ප්‍රාන්ත ආණ්ඩු අතර බෙදී තිබීමයි.

* සන්ධි රාජ්‍ය; ෆෙඩරල් රාජ්‍යය ලෙසද හඳුන්වයි.

* ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩු ප්‍රාන්ත ලෙස හඳුන්වයි.

සන්ධි රාජ්‍යයක ලක්ෂණ

*ලිඛිත ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් පැවතීම.

*මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ මෙන්ම ප්‍රාන්ත ආණ්ඩු සතු බලතල පැහැදිලිව ව්‍යවස්ථාව තුළ අන්තර්ගත කිරීම. *ව්‍යවස්ථාව අර්ථ නිරූපණය කිරීමේ බලය ඉහළ අධිකරණයට පැවරීම .

උදා; ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ සන්ධි අධිකරණය

*ඉහළ මන්ත්‍රණ සභාවක් ඇති කිරීම

උදා ; ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ සෙනෙට් සභාව

සන්ධි රාජ්‍යයක සාර්ථක පැවැත්ම සඳහා තිබිය යුතු ගුණාංග

* රාජ්‍ය පවතින ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට අනුකූලව කටයුතු කිරීම.

*සියලු ජන කොටස් පොදු හැඟීමෙන් යුතුව කටයුතු කිරීම .

*මූල්‍ය මේ සම්පත් බෙදාහැරීමේ දී ඒවා සාධාරණ ලෙස ප්‍රාන්ත ආණ්ඩු වෙත ලබා දීම.

සන්ධි රාජ්‍යයන් හි නව ප්‍රවණතා.

*

*සන්ධි රාජ්‍ය ක්‍රමයක් තුළ මධ්‍යම ආණ්ඩුව මෙන්ම ප්‍රාන්ත ආණ්ඩු එක හා සමානව සලකනු ලැබුවත් ක්‍රියාත්මක වීමේ දී දැකිය හැක්කේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව ශක්තිමත් වීමේ ප්‍රවණතාවකි.

*මධ්‍යම ආණ්ඩුව එසේ ශක්තිමත් වීමට බලපෑ ඇති සාධක කීපයකි.

*ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කිරීම සඳහා පමණක් ශ්‍රාන්ත ආණ්ඩු වල කැමැත්ත ලබා ගත්තද සාමාන්‍ය නීති සම්පාදන කාර්යන්හිදී ප්‍රාන්ත වල කැමැත්ත නොසලකා හැරීම.

* ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව අර්ථ නිරූපණය කරන අවස්ථාවලදී මධ්‍යම ආණ්ඩුවට වාසි සහගත වන ලෙස එය සිදු කිරීම.

*මධ්‍යයම ආණ්ඩුව හා ප්‍රාන්ත මූල්‍ය ගනුදෙනු පවත්වාගෙන යාමේදී වඩාත් ශක්තිමත් වී ඇත්තේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව වීම.

* රාජ්‍යය විසින් සපයන සුබසාධන කාර්ය ඉහළ යාම තුළින් එහි වගකීම මධ්‍යම ආණ්ඩුවට පැවරීම.

සන්ධිය ආණ්ඩු

*සන්ධිය රාජ්‍ය තුළ ක්‍රියාත්මක වන ආණ්ඩු ක්‍රම සන්ධිය ආණ්ඩු හෙවත් ෆෙඩරල් ආණ්ඩු ලෙස හඳුන්වයි.

* සන්ධිය ආණ්ඩුක්‍රමයක ප්‍රධානම ලක්ෂණය රාජ්‍ය බලාධිකාරිය මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා ප්‍රාන්ත ආණ්ඩුව අතර බෙදී තිබීමයි.

-ඒ .වී .ඩයිසි-.

"විවිධත්වය තුළින් ඒකීයත්වය ළඟා කරගැනීමට මහ සාදන ආණ්ඩු ක්‍රමය වේ."

-මහාචාර්ය කේ. සී. වියරේ-.

"තමන්ගේ බල ක්ෂේත්‍රය තුළ ස්වාධීනව ක්‍රියාත්මක වීමට හැකියාව ඇති නමුත් සමහර කරුණු සම්බන්ධයෙන් එක්සත් ව ක්‍රියාත්මක වීමටත් මගපාදන උපාය මාර්ග සහිත තත්ත්වයකි."

සන්ධිය ආණ්ඩුක්‍රම පවතින රටවල් ;

*ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය

*ස්විස්ටර්ලන්තය

*ඕස්ට්‍රේලියාව

සන්ධිය ආණ්ඩු ක්‍රමයක යහපත් ලක්ෂණ

*විවිධත්වයක් පවතින ජන සමාජයක් තුළ විවිධත්වයට ගරු කිරීම මගින් පොදු වූ ජාතිකත්වයක් ගොඩනගාගැනීම.

*භූමි ප්‍රමාණය විශාල රාජ්‍ය වල පරිපාලන තීන්දු ගැනීමට පහසු වීම.

*ප්‍රාන්ත ආණ්ඩු විසින් මධ්‍යම ආණ්ඩුවට සිදුකරන බලපෑම් හා මැදිහත්වීම් හේතුවෙන් රාජ්‍යයක් අත්තනෝමතිකව ක්‍රියා කිරීම වැළැක්වීමේ පහසුව.

*ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන රාමුව ශක්තිමත් වීම.

සන්ධිය ආණ්ඩු ක්‍රමයක අයහපත් ලක්ෂණ:

* බලතල බෙදා දීම තුළ ප්‍රාන්ත ආණ්ඩුවලට ලැබී තිබෙන බලතල වලින් ඔවුන් සමහරවිට තෘප්තිමත් නොවීම.

*මධ්‍යයම ආණ්ඩුව වෙතින් ප්‍රාන්ත වෙන්න යාමට උත්සාහ ගැනීම පිළිබඳව ඇතිවී තිබෙන ප්‍රවණතාව.

*මධ්‍යයම සහ ප්‍රාන්ත ආණ්ඩු අතර ව්‍යවස්ථාව සමඟ තීන්දු ගැනීම තුළ යම් යම් ක්ෂේත්‍ර වලට අදාලව ගැටලුකාරී තත්ත්වයක් මතුවීම හා එමගින් පරිපාලනය නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මක නොවීම.

*දෙවන මන්ත්‍රණ සභාවක් පැවතීම නිසා ව්‍යවස්ථා සම්පාදන ක්‍රියාවලිය ප්‍රමාද වීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ බලය විමධ්‍යගත කිරීමේ ඉතිහාසය

*ශ්‍රී ලංකාවේ බලය විමධ්‍යගත කිරීම ආරම්භ වන්නේ රජ කල සිට ය.

*අනුරාධපුර යුගය තුළ පණ්ඩුකාභය රජු විසින් ගම් පාලනය කිරීම සඳහා ගම්බාර ගාමිණී වැනි නිලධාරීන් පත් කිරීම *

*පොළොන්නරු යුගය තුළ මහා පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් ප්‍රාදේශීය පාලකයන් පත් කිරීම හා ඔවුන්ට පාලන බලතල ලබාදීම

*බටහිර ජාතීන් සංක්‍රමණය වීමත් සමගම ඔවුන් ද දේශපාලන නිලධාරීන් පත් කරන ලදී .
නිදසුන් ලෙස 1815 දී බ්‍රිතාන්‍යයන් විසින් පළාත් මට්ටමින් රෙසිඩන්ට් වරයකු පත්කිරීම.

බ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ බලය විමධ්‍යගත කර තිබූ ආකාරය.

* 1865 දී මහ නගර සභා ආඥා පනත සම්මත කිරීම.

* 1865 දී කොළඹ සහ 1866 දී මහනුවර යන ප්‍රධාන මහා නගර සභා ස්ථාපිත විය

* 1871 දී ගම්සභා ක්‍රමය නැවත ස්ථාපිත කිරීම

* වර්ෂ 1931 දී ඩොනමෝර් ආණ්ඩුක්‍රම සංස්කරණය යටතේ පළාත් කටයුතු වෙනුවෙන් විධායක සභාවක් පිහිටුවීම

* 1940 දී නගර සභා පිහිටුවීම

* 1943 දී පළාත් පාලන ආඥා පනත සම්මත කිරීම

නිදහසින් පසු යුගය තුළ බලය විමධ්‍යගත කිරීමට ගත් උත්සාහයන් :

* 1948 නිදහස ලබා ගැනීමෙන් පසුව ද පැවැති පළාත් පාලන ආයතන ක්‍රමයම තවදුරටත් පවත්වාගෙන යාම

* 1973 බලය විමධ්‍යගත කිරීම සඳහා දේශපාලන අධිකාරි ක්‍රමය ස්ථාපිත කිරීම

* 1980 දී දිස්ත්‍රික් අමාත්‍ය ක්‍රමය හරහා දිස්ත්‍රික් සංවර්ධන සභා ක්‍රියාත්මක කිරීම ගම් හා සුළු නගර සභා අහෝසි කිරීම

* 1981 ප්‍රාදේශීය මණ්ඩලය ග්‍රාමෝදය මණ්ඩල ක්‍රියාත්මක කිරීම

* 1987 යෙදී අංක 1987 අංක 15 දරණ ප්‍රාදේශීය සභා පනත ට අනුව ප්‍රාදේශීය සභා ඇති කිරීම

ලංකාවේ බලය බෙදාහැරීම සඳහා ගෙන ඇති උත්සාහයන්

* වර්ෂ 1926 දී එස්. ඩබ්ලිව්. ආර් .ඩී. බණ්ඩාරනායක මහතා විසින් උඩරට ප්‍රදේශ සඳහා සන්ධිය රාජ්‍යයන් ලබාදීම පිළිබඳ යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීම .

* 1957 දී එස්. ඩබ්ලිව්. ආර් .ඩී. බණ්ඩාරනායක මහතා හා ඇස්.ජෙ.වී. වෙල්වනායගම් මහතා අතර ඇතිවූ බණ්ඩාරනායක-වෙල්වනායගම් ගිවිසුම

* 1965 ඩබ්ලිව් -වෙල්වනායගම් ගිවිසුම

පළාත් සභා පිහිටුවීම

* 1978 ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දහතුන් වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය හා 1987 අංක 42 දරණ පාර්ලිමේන්තු පනත මගින් ඒ වන විට පැවති පළාත් නමය පදනම් කරගෙන ශ්‍රී ලංකාවේ සභා ක්‍රමය ඇති කරන ලදී ඒ බව 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 17 පරිච්ඡේදයෙන් 154 අවස්ථාවෙන් සමහන් වෙයි.

පළාත් සභාවක ආයතනික ව්‍යුහය.

* පළාත් සභාව ආයතනික ව්‍යුහය ආණ්ඩුකාරවරයා ,මහ ඇමැතිවරයා ,අමාත්‍ය මණ්ඩලය ,පළාත් සභාව පළාත් සභා මන්ත්‍රී මණ්ඩලය යන ප්‍රධාන ඒකක වලින් සකස් වී ඇත.

පළාත් ආණ්ඩුකාරවරයා

* සෑම පළාතකටම ආණ්ඩුකාරවරයෙකු සිටී

* මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා පළාත් සභා අතර සම්බන්ධීකරණය සිදු කරන නියෝජිතයා ඔහුය

* පළාත් ආණ්ඩුකාරවරයා පත් කරනුයේ ජනාධිපතිවරයා විසිනි

* නිල කාලය වසර 5 කි.

* නිල කාලය අවසන් වීමට පෙර ධුරයෙන් ඉල්ලා අස් විය හැක.

* පළාත් සභා මන්ත්‍රීවරුන් තුනෙන් දෙකක බහුතර ඡන්දයෙන් සම්මත කරනු ලබන යෝජනාවකින් සිය ධුරයෙන් ඉවත් විය හැක.

ආණ්ඩුකාරවරයා සතු බලතල හා කාර්යයන්

- *පළාත් සභාව කැඳවීම, වාර අවසාන කිරීම හා විසුරුවා හැරීම,
- *පළාත් සභාව ඇමතීම හා සන්දේශ යැවීම
- * පළාත් සභා ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා පත්කිරීම අමාත්‍ය මණ්ඩලය හා අනෙක් පළාත් විධායක නිලධාරීන් පත් කිරීම
- *පළාත් සභා ප්‍රඥප්තීන් අනුමත කිරීම
- *මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා පළාත් සභා අතර සම්බන්ධීකරණය සිදු කිරීම

මහ ඇමැති සහ අමාත්‍ය මණ්ඩලය

- *සෑම පළාත් සභාවකටම ප්‍රධාන ඇමතිවරයෙකු මෙන්ම අමාත්‍යවරු සිව් දෙනෙකුට නොවැඩි පිරිසකගෙන් සමන්විත විය .
- *ආණ්ඩුකාරවරයා පළාත් සභාවේ මන්ත්‍රීවරුන් බහුතරයකගේ සභාය ලැබෙන තැනැත්තා ප්‍රධාන ඇමතිවරයාගේ පත් කරයි
- *ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා මෙන්ම අනික් අමාත්‍යවරුන් සිය කටයුතු සම්බන්ධයෙන් පළාත් සභාවට සාමූහිකව වග කීමට බැඳී සිටී.

මහ ඇමැති සහ අමාත්‍ය මණ්ඩලය සතු බලතල හා කාර්යය

- *පළාත් ආණ්ඩුකාර වරයාට උපදෙස් ලබාදීම.
- *පළාතේ. අයවැය ලේඛනය සකස් කිරීම ළාතේ ආර්ථික සංවර්ධන හා පරිපාලන සැකසුම් සකස් කිරීම ක්‍රියාත්මක කිරීම.

පළාත් සභාව

- *පළාත් සභාවක නිල කාලය වසර 5 කි.
- * නියමිත නිල කාලය ඉක්ම යාමට පෙර විසුරුවා නොහැරිය හොත් පස් අවුරුදු නිල කාලය ඉක්ම යාමත් සමග අදාළ පළාත් සභාව විසි රැකියා සිය සලකයි.
- *පළාත් සභාව සියලු මන්ත්‍රීවරුන් මහජන ඡන්දයෙන් පමණක් තෝරා පත් කර ගනී.

පළාත් සභා සතු බලතල හා කාර්යයන්

- *ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දහතුන් වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයට අනුව ලැයිස්තු තුනක් පදනම් කරගෙන බලතල වර්ග කරයි .
- *පළවෙනි ලැයිස්තුව -පළාත් සභා ලැයිස්තුව
- *දෙවන ලැයිස්තුව -සංවෘත ලැයිස්තුව
- *-තුන්වන ලැයිස්තුව -සමගාමී ලැයිස්තුව

I ලැයිස්තුව— පළාත් සභා ලැයිස්තුව

- *මෙහිදී පළාත් සභා වලට හිමිවන බලතල හා කාර්යයන් සඳහන් වේ .
- *එහිදී බලතල හා කාර්යයන් තිස් හතක් දක්වා ඇත .
- *පළාත් වලට අදාළ ආර්ථික සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම
- *පළාත් පාලන කටයුතු
- *පළාත නිවාස සංවර්ධන වැඩසටහන් ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම
- *සමාජ සේවා හා පුනරුත්ථාපන කාර්යය සිදු කිරීම
- *පළාත්බද කාර්යය සඳහා කෘෂිකාර්මික ව්‍යාප්තිය සුළු වාරිමාර්ග වැඩකටයුතු පුනරුත්ථාපනය හා නඩත්තුව

සංචාලන ලැයිස්තුව

- * මෙහි මධ්‍යම ආණ්ඩුව සතු බලතල දක්වා ඇත විෂය කරුණු 17කි
- * සියලු විෂයයන් සහ කර්තව්‍ය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය
- * විදේශ කටයුතු
- * ජාතික ආදායමට මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියට හා විදේශ සම්පත් වලට අදාල මුදල් පිළිබඳ කටයුතු
- * ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන ආගමනය හා විගමනය හා පුරවැසිභාවය

සමගාමී ලැයිස්තුව

- * මෙහිදී මධ්‍යම ආණ්ඩුවට හා පළාත් සභා යන ආයතන දෙකටම අයිති බලතල සඳහන් වේ
- * බලතල වර්ග 36 ඇත.
- * සැලසුම් කිරීම
- * ජාතික නිවාස ඉදිකිරීම
- * සමාජ සේවා සහ පුනරුත්ථාපන
- * කෘෂිකර්මය හා ගොවිජන සේවා

පළාත් පාලන ආයතන

- * මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ පරිපාලන කටයුතු පහසු කර ගැනීම සඳහා පළාත් පාලන ආයතන පද්ධතිය ස්ථාපිත කර ඇත
- * මහ නගර සභාව – නගරාධිපති / උප නගරාධිපති
- * නගර සභාව – සභාපති / උප සභාපති
- * ප්‍රාදේශීය සභාව – සභාපති / උප සභාපති

නගරාධිපති / සභාපති සතු බලතල හා කාර්ය.

- * නගර සභාවේ ප්‍රාදේශීය සභාවේ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරියා ලෙස ක්‍රියා කිරීම
- * සභාව කැඳවීම මූලසූත්‍ර ගැනීම හා සභාව කල් තැබීම
- * අයවැය ලේඛනය හා සැලසුම් සකස් කිරීම
- * මහජන උපයෝගීතා සේවා සැපයීම

උප නගරාධිපති/ උප සභාපති සතු බලතල හා කාර්යයන්

- * මහ නගර සභාවේ නගරාධිපති ට නගර සභාවේ ප්‍රාදේශීය සභාවේ සභාපති විට අවශ්‍ය සහාය ලබාදීම
- * නගරාධිපති සභාපති නොමැති අවස්ථාවල සභාවේ කටයුතු පවත්වාගෙන යාම

ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය

- * සන්ධි රාජ්‍යයකි.
- * ජනපද 13 කින් ඇරඹී මේ රාජ්‍ය වර්තමානය ප්‍රාන්ත 50 කි
- * බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිතයක් පැවතීම හේතු කොට මුහුණ දුන් කටුක අත්දැකීම් නැවත ඇති නොවීමට ශක්තිමත් රාජ්‍යයක් ගොඩනගා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව මත සන්ධි රාජ්‍යයක් බවට පත්කර ඇත.

ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යුහය

- * විධායක ජනාධිපති විසින් විධායක බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීම
- * ව්‍යවස්ථාදායකය ද්වි මාණ්ඩලික වීම නියෝජන මන්ත්‍රී මණ්ඩලය හා සෙනට් සභාව
- * ව්‍යවස්ථාදායකය කොංග්‍රස් මණ්ඩලය නමින් හඳුන්වයි
- * ජනාධිපතිවරයා විසින් සමහර බලතල ක්‍රියාවට නැංවීමේ දී සෙනට් සභාවේ අනුමැතිය ලබා ගත යුතු වීම
- * මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා ප්‍රාන්ත ආණ්ඩු අතර බලතල සම්බන්ධ ගැටලුවල දී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට බලය හිමිවීම.

*සෙනෙට් සභාවේ නියෝජිතයින් 100කි.

*පෙඩරල් අධිකරණ පද්ධතියක් ක්‍රියාත්මක වේ

*ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය කිරීමට මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ 2/3බලයක් ද ප්‍රාන්ත ආණ්ඩුව 3/4බලයක් ද අවශ්‍ය වේ

වර්තමානයේ ඇති සහ ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය තුළ ප්‍රාන්ත ආණ්ඩු ඉක්මවා යමින් මධ්‍යම ආණ්ඩුව ශක්තිමත් වීමේ ප්‍රවණතාවක් දක්නට වෙයි .

එයට හේතු

+සමාජ දේශපාලන ආර්ථික ගැටලුව සංකීර්ණ ස්වභාවය

+දෙවන ලෝක යුද්ධයෙන් පසු කාලය තුළ අන්තර්ජාතික ක්ෂේත්‍රය තුළ ඇතිවන බල අරගලය

+මූල්‍යමය වශයෙන් මානව ශක්තිමත් වීම

ස්විස්ටර්ලන්තය.

* *සන්ධිය රාජයියකි.

*සන්ධිය රාජ්‍යයක් බිහි කර ගැනීමට හේතු නම්

*ප්‍රංශය, ඉතාලිය ජර්මනිය සහ ඕස්ට්‍රේලියාව යන රටවල් හතරට මැදිව තිබීම හේතුකොට ජාතික ආරක්ෂාවට තර්ජනයක් එල්ල වීම

*දැඩි භූගෝලීය විෂමතා හේතුවෙන් ආර්ථික සංවර්ධනය ළඟා කර ගැනීම අපහසු වීම

*වාර්ගික සහ ආගමික විවිධත්වයට සාර්ථක විසඳුම් ලබා ගැනීම;

*ස්විස්ටර්ලන්තය ප්‍රාන්ත රාජ්‍යය කැන්ටන් නමින් හඳුන්වයි.

* කැන්ටන් 26කි.

* ව්‍යවස්ථාදායකය සන්ධිය මහ මණ්ඩලය ලෙස හඳුන්වයි එය ආයතන දෙකකි ජාතික සභාව රාජ්‍ය සභාව.

* සාමාජිකයින් හත් දෙනෙකුගෙන් සමන්විත සාමූහික විධායකයකි.

මධ්‍යම ආණ්ඩුව සතු බලතල

*විදේශකටයුතු

*යුද්ධය හා සාමය ප්‍රකාශ කිරීම

*විදේශ රටවල් හා ගිවිසුම් වලට එළඹීම

*ආරක්ෂක හමුදා කටයුතු

කැන්ටන් සතු බලතල

*අධ්‍යාපනය උසස් අධ්‍යාපනය

*පුළුන්පත් පාලනය

*මහාමාර්ග

*කර්මාන්ත හා ආගමන.

ස්විස්ටර්ලන්ත සන්ධිය ක්‍රමයේ සුවිශේෂ ලක්ෂණ

*මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා කැන්ටන් සතු බලතල දක්වා ඇති අතර ඉතුරු සියලු බලතල මධ්‍යම ආණ්ඩුවට හිමිවීම

*බලතල ක්‍රියාවට නැංවීමේදී ගැටලුකාරී තත්ත්වයක් ඇතිවුවහොත් එය විසඳීම බලය සන්ධියේ මහා මණ්ඩලය සතු වීම

*කැන්ටන් වලට තම බලය ක්‍රියාවට නංවමින් ස්වාධීනව කටයුතු කිරීමේ අවස්ථාව අහිමි වීම

1. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රාජ්‍ය ක්‍රමයට බලය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද?

2. පරමාධිපත්‍ය බලය යනු කුමක්ද?

3. බලයේ විවිධ ස්වරූප නම් කරන්න

4. දේශපාලන විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටිකෝණයට අනුව බල යන්න හඳුන්වන්න

5. ආර්ථික විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටිකෝණයට අනුව බලය යනු කුමක්ද ?

6. සමාජ විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටිකෝණයට අනුව බලය යන හඳුන්වන්න.

7. බලය විමධ්‍යගත කිරීම යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද?

බලය විමධ්‍යගත කිරීමේ විශේෂ ලක්ෂණය කුමක්ද? ඒ සඳහා නිදසුනක් ලබාදෙන්න.

8. ශ්‍රී ලංකාවේ පරිපාලන රටාව විමධ්‍යකර ඇති ආකාරය පහදන්න .

9. ඒකීය රාජ්‍යය යනු කුමක්ද ?

10. මහාචාර්ය හර්මන් ජෙ. ෆයිනර් එකීය රාජ්‍ය හඳුන්වා දී ඇති ආකාරය ලියන්න.

11. මහාචාර්ය සී එස් ස්ටොන්ග් එකීය රාජ්‍ය හඳුන්වා ඇති ආකාරය ලියන්න .

12. ඒකීය රාජ්‍යයක ඒකෙ ආණ්ඩුක්‍රමයක ලක්ෂණ තුනක් ලියන්න.

13. ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රමයක වාසි තුනක් ලියන්න.

14. බලය බෙදා හැරීම යනු කුමක්ද?

15. ත්‍රූත රාජ්‍යය වල බලය බෙදා හැරීමට හේතු තුනක් ලියන්න.

16. සන්ධිය රාජ්‍ය යන්න හඳුන්වන්න.

17. සන්ධිය රාජ්‍යයක ලක්ෂණ තුනක් ලියන්න.

18. සන්ධිය රාජ්‍යයක සාර්ථක පැවැත්ම සභාවක් තිබිය යුතු ගුණාංග තුනක් ලියන්න.

19. සන්ධිය රාජ්‍යයන් හි නව ප්‍රවණතා මොනවාද?

20. එම ප්‍රවණතාව ඇතිවීමට බලපා ඇති හේතු දෙකක් සඳහන් කරන්න.

21. සන්ධිය ආණ්ඩුව යන්න හඳුන්වන්න.

- 22.ඒ වී ඩයිසි සන්ධිය ආණ්ඩුක්‍රමය නිර්වචනය කර ඇති ආකාරය ලියන්න
- 23.මහාචාර්ය කේ සී වියරෙ සන්ධිය ආණ්ඩුක්‍රමය නිර්වචනය කර ඇති ආකාරය ලියන්න
24. සන්ධිය ආණ්ඩු ක්‍රම පවතින රටවල් මොනවාද ?
- 25.සන්ධිය ආණ්ඩු ක්‍රමයට යහපත් ලක්ෂණ තුනක් ලියන්න.
26. සන්ධිය ආණ්ඩු ක්‍රමයක අයහපත් ලක්ෂණ තුනක් ලියන්න.
- 27.ශ්‍රී ලංකාවේ බලය විමධ්‍යගත කිරීමේ ඉතිහාසය කෙටියෙන් විස්තර කරන්න.
- 28.ශ්‍රී ලංකාවේ බලය බෙදාහැරීම සඳහා ගෙන ඇති උත්සාහයන් මොනවාද?
29. ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභා පිහිටුවීම සම්බන්ධ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව හා පාර්ලිමේන්තු පනත නම් කරන්න.
30. පළාත් සභාවක ආයතනික ව්‍යුහය සකස් වී තිබෙන අයුරු දක්වන්න .
- 31.පළාත් සභාවක ආණ්ඩුකාරවරයා පිළිබඳ කෙටි හැඳින්වීමක් කරන්න
- 32.ආණ්ඩුකාරවරයා ධුරයෙන් ඉවත් විය හැකි අවස්ථා දෙක නම් කරන්න.
- 33.ආණ්ඩුකාරවරයා සතු බලතල හා කාර්ය හතරක් ලියන්න.
34. මහ ඇමතිවරයා සහ අමාත්‍ය මණ්ඩලය පත් කරනුයේ කෙසේද?
- 35.පළාත් සභාවක සිටිය යුතු ඇමතිවරු ප්‍රමාණය කෙතෙක්ද?
36. මහ ඇමති සහ අමාත්‍ය මණ්ඩලය සතු බලතල හා කාර්යයන් දෙකක් ලියන්න.
37. පළාත් සභාව පිහිටුවන ලබන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව කුමක්ද ?
- 38.පළාත් සභාවක නිල කාලය කොපමණද?
39. පළාත් සභා සතු බලතල වර්ග කර ඇති ලැයිස්තු තුන නම් කරන්න.
- 40.පළවෙනි ලැයිස්තුවෙහි සඳහන් කාර්යයන් කොපමණ ද?
41. ඒවායින් හතරක් ලියන්න.
42. දෙවන ලැයිස්තුවෙහි විෂය කරුණු කොපමණද?
43. දෙවන ලැයිස්තුවෙහි විෂය කරුණු සම්බන්ධව ඇති බලතල හතරක් ලියන්න.
44. තුන්වෙනි ලැයිස්තුවෙහි සඳහන් වන්නේ කුමන ආයතන වලට අයත් බලතල ද?
- 45.එහි බලතල ප්‍රමාණය කොපමණද?
46. තුන්වන ලැයිස්තුවට අයත් බලතල හතරක් නම් කරන්න.

47. ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක වන පළාත් පාලන ආයතන මොනවාද ?
48. එම පළාත් පාලන ආයතන වල විධායක නිලධාරීන් නම් කරන්න.
49. නගරාධිපති / සභාපති සතු බලතල හා කාර්යයන් පහක් නම් කරන්න.
50. උප නගරාධිපති / උප සභාපති සතු බලතල හා කාර්යයන් දෙකක් නම් කරන්න.
51. ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ ඇරඹුනු ජනපද කීයද?
52. වර්තමානයේ පවතින ජනපද කොපමනද?
53. ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය සන්ධිස් රාජ්‍යයන් ලෙස සකස් වීමට හේතු කුමක්ද?
54. ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යුහය සකස් වී ඇති අයුරු කෙටියෙන් සඳහන් කරන්න.
55. ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ ව්‍යවස්ථාදායකය හඳුන්වන නම කුමක්ද?
56. එහි පවතින ආයතන දෙක මොනවාද?
57. ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ සෙන සභාවේ නියෝජිතයන් ගණන කීයද?
58. ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කළ යුතු ආකාරය කෙසේද?
59. වර්තමානයේ ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය තුළ ප්‍රාන්ත ආණ්ඩු ඉක්මවා යමින් මධ්‍යම ආණ්ඩුව ශක්තිමත් වීමේ ප්‍රවණතාවය ට හේතු තුනක් දක්වන්න.
60. ස්විස්ටර්ලන්තය සන්ධිස් රාජ්‍යයක් ලෙස බිහි වීමට බලපෑ හේතු මොනවාද
61. ස්විස්ටර්ලන්තයේ ප්‍රාන්ත ප්‍රමාණය කොපමණද?
62. එම ප්‍රාන්ත හඳුන්වන විශේෂිත වූ නාමය කුමක්ද?
63. ස්විස්ටර්ලන්තයේ ව්‍යවස්ථාදායකය හඳුන්වන නම
64. මධ්‍යම ආණ්ඩුව සතු බලතල තුනක් නම් කරන්න. කුමක්ද?
65. කැන්ටන් සතු බලතල පහක් නම් කරන්න.
66. ස්විස්ටර්ලන්ත සන්ධිස් ක්‍රමයේ සුවිශේෂ ලක්ෂණ තුනක් නම් කරන්න